

อุทธรณ์ฎีกาคดีแพ่ง 3
นายพงษ์เดช วานิชกิตติกูล

การทูลเกล้าการบังคับ

มาตรา ๒๓๑

หลักการ

- การยื่นอุทธรณ์ไม่เป็นการทะเลาะการบังคับ
- คู่ความผู้อุทธรณ์มีสิทธิขอทะเลาะการบังคับ
- การให้ทะเลาะการบังคับเป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุทุเลาการบังคับ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 376/2511

โดยหลักทั่วไป เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์ชดเชยค่าเสียหายจะต้องปฏิบัติตามคำพิพากษา. คำพิพากษาของศาลชั้นต้นย่อมมีผลให้จำเลยต้องปฏิบัติตามแม้คดีจะยังไม่ถึงที่สุด. เว้นแต่จำเลยจะได้ยื่นอุทธรณ์และดำเนินการตามวิธีใดวิธีหนึ่งในมาตรา 231 คือขอทุเลาการบังคับคดีหรือวางเงินต่อศาลชั้นต้นเป็นจำนวนพอชำระหนี้ตามคำพิพากษารวมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมในการฟ้องร้องและการบังคับคดี. หรือได้หาประกันมาให้สำหรับจำนวนเงินเช่นว่านี้ จนเป็นที่พอใจของศาลชั้นต้นซึ่งจะเป็นผลให้ศาลชั้นต้นงดการบังคับคดีไว้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12104/2553

คำทนายความเป็นค่าธรรมเนียมอย่างหนึ่งตาม ป.วิ.พ. มาตรา 229 เมื่อศาลอุทธรณ์กำหนดให้โจทก์ชำระค่าทนายความจำนวน 150,000 บาท แก่จำเลยที่ 1 จึงเป็นหลักเกณฑ์เคร่งครัดที่โจทก์ผู้ยื่นฎีกาจะต้องปฏิบัติตาม เพราะมิใช่หนี้ตามคำพิพากษาในเนื้อหาแห่งคดีที่โจทก์จะพึงมีสิทธิยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับตาม ป.วิ.พ. มาตรา 231 วรรคหนึ่ง

โจทก์ยื่นฎีกาโดยจงใจนำเพียงค่าขึ้นศาลตามที่จำเลยที่ 1 ได้รับอนุญาตให้ดำเนินคดีอย่างคนอนาถาชั้นอุทธรณ์มาวางศาลพร้อมกับฎีกา เป็นการฝ่าฝืนต่อหลักเกณฑ์ที่บทบัญญัติมาตรา 229 กำหนดไว้ จึงเป็นการยื่นฎีกาโดยมิชอบ ศาลชั้นต้นชอบที่จะมีคำสั่งไม่รับฎีกาได้ทันที เพราะมิใช่กรณีโจทก์เสียค่าขึ้นศาลชั้นฎีกาไม่ครบถ้วนตาม ป.วิ.พ. มาตรา 18 วรรคสอง ที่ศาลชั้นต้นซึ่งมีหน้าที่ตรวจคำคู่ความจะต้องมีคำสั่งให้โจทก์ชำระให้ครบถ้วนเสียก่อนที่จะสั่งรับหรือไม่รับคำคู่ความ แม้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับฎีกาของโจทก์ไว้แล้วก็ไม่ถือว่าเป็นฎีกาที่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

ผู้อุทธรณ์มีสิทธิขอทุเลาการบังคับ

ข้อสังเกต

- * คู่ความที่ไม่ได้อุทธรณ์ไม่มีสิทธิขอทุเลาการบังคับ
- * การขอทุเลาการบังคับเป็นสิทธิเฉพาะตัว ผู้อุทธรณ์จะขอทุเลาการบังคับเพื่อคู่ความอื่นไม่ได้ แม้เป็นคู่ความร่วมกัน เว้นแต่เป็นการบังคับเหนือทรัพย์สินที่ไม่อาจแบ่งแยกได้
- * ต้องเป็นกรณีที่มีการบังคับตามคำพิพากษา จึงอาจขอทุเลาการบังคับได้
- * ต้องยังไม่มีมีการบังคับตามคำพิพากษา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6 - 7/2536

คดีทั้งสองสำนวนนี้สืบเนื่องจากโจทก์ฟ้องจำเลยที่ 1 ที่ 2 ให้ชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ศาลชั้นต้นรวมการพิจารณาแล้วพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 ร่วมกันชำระเงินแก่โจทก์ รวมสองสำนวนพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี จนกว่าจะชำระเสร็จ หากไม่ชำระให้ยึดที่ดิน ซึ่งเป็นทรัพย์สินจำนองออกขายทอดตลาดเอาเงินชำระหนี้โจทก์ในแต่ละสำนวน หากไม่พอให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยที่ 1 ที่ 2 เอาชำระหนี้โจทก์จนครบ คำขออื่นของโจทก์นอกจากนี้ให้ยก

โจทก์อุทธรณ์พร้อมกับยื่นคำร้องขอให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งทุเลาการบังคับไว้ในระหว่างอุทธรณ์ โดยอ้างเหตุผลว่า หากให้จำเลยที่ 1 ไถ่ถอนทรัพย์สินจำนองตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น เมื่อโจทก์ชนะคดี(ชั้นอุทธรณ์เต็มตามฟ้อง) โจทก์จะไม่ได้รับชำระหนี้จากจำเลยที่ 1 เพราะไม่มีหลักทรัพย์สินประกันและไม่มีบุริมสิทธิจำนอง ศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำร้องของโจทก์มิใช่กรณีขอทุเลาการบังคับ แต่พอแปลได้ว่าเป็นการขอคุ้มครองประโยชน์ก่อนศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษา จึงมีคำสั่งให้งดการไถ่ถอนทรัพย์สินจำนองไว้ระหว่างอุทธรณ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10209/2553

การขอลุเลาการบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. มาตรา 231 ต้องเป็นกรณีที่ยังไม่มี การบังคับคดีตามคำพิพากษา แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏตามคำร้องขอให้งด การบังคับคดีและคำร้องขอให้เพิกถอนการอายัดสิทธิเรียกร้องของจำเลยที่ 2 ว่า ขณะที่ยื่นคำร้องขอลุเลาการบังคับคดีนี้เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ ดำเนินการบังคับคดีแก่จำเลยที่ 2 แล้ว การที่จำเลยที่ 2 ยื่นคำร้องดังกล่าว เข้ามา จึงถือได้ว่าเป็นการขอให้งดการบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. มาตรา 292 (2) ซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่จะ มีคำสั่งว่าสมควรให้งดการบังคับคดีหรือไม่ ที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและ การค้าระหว่างประเทศสั่งยกคำร้องฉบับนี้ของจำเลยที่ 2 โดยไม่ได้ส่งคำร้อง ให้ศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณาสั่งจึงชอบด้วยบทกฎหมายดังกล่าวแล้ว

การให้เวลาการบังคับเป็นอำนาจของ ศาลอุทธรณ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2033/2552

การทะเลาะการบังคับ กฎหมายกำหนดวิธีการให้อยู่ในอำนาจของศาลเป็นชั้น ๆ ไป การทะเลาะการบังคับในระหว่างอุทธรณ์เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของศาลอุทธรณ์ เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค 4 มีคำสั่งยกคำร้องขอทะเลาะการบังคับแล้วจำเลยที่ 2 จะฎีกาคำสั่งต่อศาลฎีกาอีกไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5621/2548

คดีสืบเนื่องจากศาลชั้นต้นพิพากษาให้ขับไล่จำเลยที่ 1 และบริวารออกจากที่ดินพิพาทกับให้ชำระค่าเสียหายแก่โจทก์ จำเลยที่ 1 อุทธรณ์และขอทุเลาการบังคับ ศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ทุเลาการบังคับโดยให้จำเลยที่ 1 วางเงินประกันค่าเสียหายภายในเวลาที่ศาลชั้นต้นกำหนด แต่จำเลยที่ 1 ขอบขยายระยะเวลาวางเงิน ศาลชั้นต้นไม่อนุญาต จำเลยที่ 1 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ดังนี้ คดีที่จำเลยที่ 1 ขอทุเลาการบังคับอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ การขอขยายระยะเวลาวางหลักประกันเป็นเรื่องต่อเนื่องกับคำสั่งของศาลอุทธรณ์ที่สั่งเกี่ยวกับการขอทุเลาการบังคับของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์โดยเฉพาะ เมื่อศาลอุทธรณ์ไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลา จำเลยที่ 1 จึงไม่มีสิทธิฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9378/2550

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1 เกี่ยวกับการขอขยายระยะเวลาวางเงินค่าเสียหายตามเงื่อนไขที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 อนุญาตให้ทุเลาการบังคับไว้ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค 1 เป็นเรื่องต่อเนื่องกับการทุเลาการบังคับ ซึ่งเป็นอำนาจโดยเฉพาะของศาลอุทธรณ์ภาค 1 ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 231 เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษายืนตามคำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้จำเลยขยายระยะเวลาวางเงินค่าเสียหายที่ต้องชำระให้แก่โจทก์ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น จำเลยจึงไม่มีสิทธิฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1 นั้นต่อมาและถือว่าคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1 ชั้นขอขยายระยะเวลาวางเงินค่าเสียหายดังกล่าวเป็นที่สุดแล้วตาม ป.วิ.พ. มาตรา 147 บรรคหนึ่ง โจทก์ย่อมมีสิทธิบังคับคดีได้ และไม่มีประโยชน์ที่ศาลฎีกาจะวินิจฉัยฎีกาของจำเลยที่ฎีกาชั้นนี้ว่า การออกคำบังคับของศาลชั้นต้นเป็นกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบ ขอให้ยกคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาวางเงินค่าเสียหาย และกำหนดระยะเวลาให้จำเลยนำเงินประกันความเสียหายตามคำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค 1 มาวางต่อศาลชั้นต้นใหม่ เพราะไม่ว่าศาลฎีกาจะวินิจฉัยฎีกาของจำเลยอย่างไรก็ไม่อาจกระทบถึงคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1 ซึ่งเป็นที่สุดแล้วดังกล่าวได้

- ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยขนย้ายทรัพย์สินและบริวารออกจากที่ดินพิพาทพร้อมทั้งส่งมอบบ้านให้โจทก์ในสภาพเรียบร้อย และให้จำเลยใช้ค่าขาดประโยชน์แก่โจทก์เป็นรายเดือนนับแต่วันฟ้องเป็นต้นไป จนกว่าจำเลยจะขนย้ายทรัพย์สินและบริวารออกจากที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างพิพาท กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 7,000 บาท
- จำเลยอุทธรณ์และยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับ
- ศาลอุทธรณ์ภาค 1 มีคำสั่งอนุญาตให้ทุเลาการบังคับไว้ในระหว่างอุทธรณ์ โดยให้จำเลยนำค่าเสียหายที่ต้องชำระให้แก่โจทก์ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นนับถึงวันทราบคำสั่งและต่อไปอีก 2 ปี มาวางศาลภายในเวลาที่ศาลชั้นต้นกำหนด มิฉะนั้นจะยกคำร้อง จำเลยไม่นำค่าเสียหายตามคำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค 1 มาวางศาลภายในระยะเวลาที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ขยาย ศาลชั้นต้นจึงออกคำบังคับแก่จำเลย
- จำเลยยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนคำบังคับ อ้างว่าการออกคำบังคับของศาลชั้นต้นเป็นการพิจารณาที่ผิดระเบียบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 27
- ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ยกคำร้อง ค่าคำร้องเป็นพับ
- จำเลยอุทธรณ์
- ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13669/2553

ป.วิ.พ. กำหนดให้การขอทุเลาการบังคับคดี อยู่ในอำนาจของศาล เป็นชั้นๆ ไป การขอทุเลาการบังคับในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค 5 จึงเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของศาลอุทธรณ์ภาค 5 ทั้งศาลอุทธรณ์ภาค 5 จะอนุญาตให้ทุเลาการบังคับภายใต้บังคับเงื่อนไขใดๆ ก็ได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 231 เป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดวิธีการไว้เป็นพิเศษ ไม่อยู่ในบังคับแห่งการอุทธรณ์และฎีกาอย่างเรื่องอื่นๆ จำเลยที่ 1 จึงฎีกาคำสั่งเกี่ยวกับการขอทุเลาการบังคับของศาลอุทธรณ์ภาค 5 ต่อศาลฎีกาไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11216/2555

คำพิพากษาคดีส่วนแพ่งศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาตาม ป.วิ.อ. มาตรา 46 โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายให้ถือคดีอาญาเป็นหลัก จึงจะฟังข้อเท็จจริงในคดีส่วนแพ่งให้แตกต่างไปจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคดีส่วนอาญาที่ฟังเป็นยุติแล้วไม่ได้ ทั้งมาตรา 44 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เมื่อมีการฟ้องคดีอาญาและเรียกค่าสินไหมทดแทนคดีส่วนแพ่งย่อมรวมเป็นส่วนหนึ่งของคดีส่วนอาญา เมื่อ ป.วิ.อ. ภาค 6 หมวด 1 การบังคับตามคำพิพากษา มาตรา 245 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ให้บังคับคดีโดยไม่ชักช้า ซึ่งมีความหมายว่าการบังคับคดีตามคำพิพากษาในคดีอาญาจะกระทำได้อีกเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ดังนั้น คดีส่วนแพ่งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคดีส่วนอาญาจึงต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วยเช่นเดียวกัน จำเลยอุทธรณ์และคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค 8 คดียังไม่ถึงที่สุด โจทก์ร่วมซึ่งเป็นผู้เสียหายจึงไม่อาจขอให้ออกคำบังคับและหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 8 ให้เพิกถอนคำสั่งออกคำบังคับและหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีนั้นชอบแล้ว ส่วนที่โจทก์ร่วมฎีกาขอให้ศาลฎีกาพิจารณาคำร้องขอทุเลาการบังคับคดีของจำเลยระหว่างอุทธรณ์นั้น ศาลอุทธรณ์ภาค 8 มีคำสั่งยกคำร้อง อำนาจในการสั่งให้ทุเลาการบังคับหรือไม่เป็นอำนาจเฉพาะของศาลแต่ละชั้น เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค 8 มีคำสั่งในเรื่องนี้อย่างไรแล้ว โจทก์ร่วมจะฎีกาคำสั่งดังกล่าวไม่ได้

**การทูลเกล้าฯ ถวายบังคม / การงดการ
บังคม / การคุ้มครองประโยชน์คู่ความ**

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10209/2553

การขอลุเลาการบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. มาตรา 231 ต้องเป็นกรณีที่ยังไม่มี การบังคับคดีตามคำพิพากษา แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏตามคำร้องขอให้งด การบังคับคดีและคำร้องขอให้เพิกถอนการอายัดสิทธิเรียกร้องของจำเลยที่ 2 ว่า ขณะที่ยื่นคำร้องขอลุเลาการบังคับคดีนี้เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ ดำเนินการบังคับคดีแก่จำเลยที่ 2 แล้ว การที่จำเลยที่ 2 ยื่นคำร้องดังกล่าว เข้ามา จึงถือได้ว่าเป็นการขอให้งดการบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. มาตรา 292 (2) ซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่จะ มีคำสั่งว่าสมควรให้งดการบังคับคดีหรือไม่ ที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและ การค้าระหว่างประเทศสั่งยกคำร้องฉบับนี้ของจำเลยที่ 2 โดยไม่ได้ส่งคำร้อง ให้ศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณาสั่งจึงชอบด้วยบทกฎหมายดังกล่าวแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 376/2511

เมื่อศาลอุทธรณ์มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ทุเลาการบังคับคดีแล้ว. การดำเนินการบังคับคดีย่อมเป็นอำนาจของศาลชั้นต้น. และเมื่อศาลชั้นต้นยึดทรัพย์ของจำเลยมาและขายทอดตลาด. จำเลยยื่นคำร้องขอให้งดการขายทอดตลาดไว้ก่อน. การจะงดการขายทอดตลาดหรือไม่. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดี. จึงอยู่ในอำนาจของศาลชั้นต้นที่จะสั่งคำร้องของจำเลยได้.

โดยหลักทั่วไป เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีอันจำเลยจะต้องปฏิบัติตามชำระหนี้ให้โจทก์ตามคำพิพากษา. คำพิพากษาของศาลชั้นต้นย่อมมีผลให้จำเลยต้องปฏิบัติตามแม้คดีจะยังไม่ถึงที่สุด. เว้นแต่จำเลยจะได้ยื่นอุทธรณ์และดำเนินการตามวิธีใดวิธีหนึ่งในมาตรา 231 คือขอทุเลาการบังคับคดีหรือวางเงินต่อศาลชั้นต้นเป็นจำนวนพอชำระหนี้ตามคำพิพากษารวมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมในการฟ้องร้องและการบังคับคดี. หรือได้หาประกันมาให้สำหรับจำนวนเงินเช่นว่านี้ จนเป็นที่พอใจของศาลชั้นต้นซึ่งจะเป็นผลให้ศาลชั้นต้นงดการบังคับคดีไว้.

จำเลยมิได้วางเงินหรือหาประกันมาให้. แต่ได้ยื่นขอทุเลาการบังคับคดีต่อศาลอุทธรณ์. และศาลอุทธรณ์ไม่อนุญาต. คดีจึงไม่ตกอยู่ในบังคับแห่งมาตรา 231. มาตรา 231 วรรคท้าย เป็นเรื่องที่จำเลยได้รับอนุญาตให้ทุเลาการบังคับคดีแล้ว แต่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด. ศาลย่อมมีอำนาจที่จะดำเนินการตามมาตรา 231 วรรคท้าย ได้. เมื่อกรณีจำเลยไม่ต้องด้วยมาตรา 231 วรรคท้าย. เพราะจำเลยมิได้รับอนุญาตให้ทุเลาการบังคับคดี. จำเลยจึงขอให้งดการขายทอดตลาดตามมาตรา 231 วรรคท้าย ไม่ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5973/2541

ในกรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งระหว่างพิจารณาให้ใช้วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาตามคำร้องขอของโจทก์ และศาลชั้นต้น พิพากษาให้จำเลยเป็นฝ่ายชนะคดีโดยมิได้กล่าวถึงวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาดังกล่าว และโจทก์ก็มิได้ยื่น คำขอต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาเช่นนี้ คำสั่งของศาลชั้นต้นเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวเป็นอันยกเลิกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 260(1) และในกรณีนี้กฎหมายหาได้บังคับให้โจทก์ต้องยื่นคำขอดังกล่าวเสมอไปไม่ และถ้าโจทก์ไม่ยื่นคำขอแต่ได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาและคำพิพากษาดังกล่าว บังคับให้โจทก์ต้องกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โจทก์ก็มีสิทธิยื่นคำขอทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นได้หรือในกรณีที่คำพิพากษามิได้บังคับให้โจทก์กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่จำเป็น ต้องคุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ โจทก์ก็มีสิทธิยื่นคำขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ได้ ตามมาตรา 264 โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องยื่นคำขอตามมาตรา 260 ก่อน โจทก์ยื่นคำขอทุเลาการบังคับ โดยตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นมิได้บังคับให้โจทก์กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเมื่อตามคำขอแปลได้ว่าเป็นคำขอเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ย่อมมีอำนาจสั่งให้คุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ตามคำขอไว้ในระหว่างอุทธรณ์ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2543/2535

ตามคำพิพากษาตามยอมของศาลชั้นต้น จำเลยทั้งสองถูกบังคับให้ต้องชำระราคาค่าที่ดินให้แก่โจทก์ ถ้าจำเลยทั้งสองไม่ชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด จำเลยทั้งสองต้องขนย้ายทรัพย์สินและบริวารออกจากที่ดินและบ้านของโจทก์ทันที การที่จำเลยทั้งสองอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ให้ยกคำร้องที่ขอให้ไต่สวนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำพิพากษาตามยอมดังกล่าว หากจำเลยทั้งสองไม่ยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับ จำเลยทั้งสองก็ต้องถูกบังคับคดีตามคำพิพากษาตามยอมของศาลชั้นต้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 231 คำร้องที่จำเลยทั้งสองยื่นมาพร้อมกับอุทธรณ์คำสั่งของจำเลยทั้งสอง จึงเป็นคำร้องขอทุเลาการบังคับตรงตามคำร้องแล้ว มิใช่เป็นการขอคุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264 ตามที่ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งแต่อย่างใด เมื่อคำร้องของจำเลยทั้งสองเป็นคำร้องขอทุเลาการบังคับและศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำร้อง อันเป็นดุลพินิจของศาลอุทธรณ์โดยเฉพาะซึ่งเป็นวิธีการที่กฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลเป็นชั้น ๆ ไป จำเลยทั้งสองจะฎีกาคำสั่งนั้นต่อศาลฎีกาหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4309/2534

เมื่อจำเลยยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ ศาลชั้นต้นจะสั่งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีงดการบังคับคดีไว้ในระหว่างการไต่สวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 292(2) ก็ได้และเมื่อศาลชั้นต้นสั่งงดการบังคับคดีแล้ว เจ้าพนักงานบังคับคดีจะดำเนินการบังคับคดีต่อไปได้ก็ต่อเมื่อศาลชั้นต้นได้ส่งคำสั่งให้ดำเนินคดีต่อไปให้แก่เจ้าพนักงานบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 294 แล้ว จำเลยยื่นอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่ และมีคำขอท้ายอุทธรณ์ให้ศาลงดการบังคับคดีและแจ้งคำสั่งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบ การยื่นอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 231 บัญญัติว่าการขอทุเลาการบังคับให้ยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องที่จำเลยมีคำขอมาในอุทธรณ์จึงไม่ชอบ ถือไม่ได้ว่าจำเลยได้มีคำร้องขอทุเลาการบังคับ ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้เจ้าพนักงานบังคับคดีขายทอดตลาดทรัพย์สินของจำเลยไปในช่วงพิจารณาของศาลอุทธรณ์จึงชอบแล้ว ปัญหาว่า เจ้าพนักงานบังคับคดีขายทอดตลาดทรัพย์สินของจำเลยไปในราคาที่ต่ำเกินไป ทำให้จำเลยเสียหายนั้น จำเลยมิได้ยกขึ้นอ้างในศาลชั้นต้น เพียงยกขึ้นอ้างในชั้นอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ไม่รับวินิจฉัย จึงเป็นข้อเท็จจริงที่มิได้ยกขึ้นว่ากันมาในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ทั้งมิใช่ปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4085/2546

โจทก์ใช้ถ้อยคำว่าจะขอทุเลาการบังคับมาในคำร้องที่โจทก์ยื่นพร้อม กับอุทธรณ์ที่คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ยกฟ้อง แต่ก็มี ใจความว่าหากศาลอุทธรณ์พิพากษาให้โจทก์ชดเชยค่าเสียหาย จะทำให้เกิด ความยุ่งยากในการติดตามเอาทรัพย์สินพิพาทของโจทก์คืนมาจาก จำเลยจึงพอแปลได้ว่าคำร้องของโจทก์เป็นเรื่องโจทก์ขอคุ้มครอง ประโยชน์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 264 ไม่ใช่เรื่องขอทุเลาการบังคับตามมาตรา 231

รูปแบบการขอตูเลาการบังคับ

- ขอให้ศาลสั่งขอตูเลาการบังคับตามมาตรา ๒๓๑ วรรคหนึ่ง
- วางเงินประกันตามมาตรา ๒๓๑ วรรคสาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 18532/2555

ศาลอุทธรณ์ภาค 3 มีคำสั่งให้จำเลยนำค่าเสียหายที่ต้องชำระให้แก่โจทก์ทั้งห้า ตามคำพิพากษามาวางศาลนั้น มีความหมายชัดเจนในตัวแล้วว่า ให้จำเลย นำเงินค่าเสียหายมาวางต่อศาล การที่จำเลยนำสลากออมสินพิเศษซึ่งเป็น เพียงหลักประกันมาวาง จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค 3 คำร้องขอทุเลาการบังคับของจำเลยจึงเป็นอันยกไป แต่อย่างไรก็ตาม การที่ จำเลยนำสลากออมสินพิเศษมาวางต่อศาลขึ้นต้นตามคำร้องฉบับลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2552 นั้น พอถือได้ว่าเป็นการขอวางหลักประกันเพื่อขอให้ศาลขึ้น ต้นงดการบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. มาตรา 231 วรรคสาม ซึ่งจำเลยมีสิทธิที่จะ กระทำได้แม้จะไม่ได้ขอทุเลาการบังคับก็ตาม ศาลชั้นต้นจึงชอบที่จะรับหลัก ประกันที่จำเลยนำมาวางไว้พิจารณาว่าพอที่จะชำระหนี้ตามคำพิพากษารวมทั้ง ค่าฤชาธรรมเนียมในการฟ้องร้องและการบังคับคดีหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7304/2538

โจทก์ชนะคดีและได้ขอยกหมายบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของจำเลยที่ถูกยึดไว้ชั่วคราวก่อนพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 260(2) แต่ก็ต้องงดการบังคับคดีไว้ เพราะจำเลยอุทธรณ์และได้รับอนุญาตให้ทุเลาการบังคับไว้ในระหว่างอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 231 วรรคสี่ และจำเลยได้วางหลักประกันเป็นจำนวนพอชำระหนี้ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นตามคำสั่งของศาลอุทธรณ์แล้ว การวางหลักประกันของจำเลยแม้จะเป็นการวางตามคำสั่งของศาลอุทธรณ์ในการทุเลาการบังคับก็ถือได้ว่าจำเลยได้หาประกันมาให้จนเป็นที่พอใจของศาลสำหรับจำนวนเงินพอชำระหนี้ตามคำพิพากษาพร้อมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมแห่งคดีตามมาตรา 295(1) แล้วกรณีมีเหตุให้ถอนการบังคับคดีตามมาตรา 295(1)

เงื่อนไขการขอทุเลาการบังคับ

- ต้องยื่นอุทธรณ์ภายในระยะเวลาอุทธรณ์
- ต้องยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับก่อนศาลอุทธรณ์
พิพากษา โดย
- ก่อนศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับอุทธรณ์ ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้น
- หลังจากศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับอุทธรณ์ ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นหรือต่อศาลอุทธรณ์โดยตรง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3730/2548

การยื่นอุทธรณ์ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 231 หมายถึง การยื่นอุทธรณ์ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นที่วินิจฉัยชี้ขาดประเด็นแห่งคดี การที่จำเลยยื่นอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์พร้อมกับคำร้องขอทุเลาการบังคับคดีนั้น ถือไม่ได้ว่าเป็นการยื่นอุทธรณ์ตามบทกฎหมายดังกล่าวอันจะยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับคดีตามบทกฎหมายดังกล่าวได้เช่นกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3052/2548

จำเลยอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นและอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่งดการอ่านคำพิพากษาเพื่อรอฟังผลอีกคดีหนึ่งพร้อมกับยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับในระหว่างอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับเฉพาะอุทธรณ์คำสั่ง เมื่อจำเลยมิได้ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่รับอุทธรณ์คำพิพากษาย่อมมีผลทำให้คำพิพากษาศาลชั้นต้นเป็นอันถึงที่สุด เมื่อศาลอุทธรณ์พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งโดยพิพากษา ยืนตามคำสั่งศาลชั้นต้น กรณีจึงไม่มีคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ปัญหาเรื่องการขอทุเลาการบังคับในระหว่างอุทธรณ์ตามฎีกาของจำเลยจึงไม่มีประโยชน์ที่จะวินิจฉัยอีกต่อไป

อำนาจศาลอุทธรณ์

มาตรา 238 - 244

การฟังข้อเท็จจริงในศาลอุทธรณ์ตาม มาตรา ๒๓๘

- คดีที่อุทธรณ์ได้แต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย
- ต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยจากพยานหลักฐานในสำนวน
- ข้อยกเว้นตามมาตรา ๒๔๓ (๓)

คดีต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1848/2512

แม้โจทก์จะอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย แต่คดีนี้ไม่ห้ามอุทธรณ์
ในข้อเท็จจริง ศาลอุทธรณ์จึงไม่จำเป็นต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ศาลชั้น
ต้นฟังมา เพราะมิใช่คดีที่อุทธรณ์ได้แต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 238 ศาล
อุทธรณ์ย่อมมีอำนาจวินิจฉัยข้อเท็จจริงเสียใหม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 355/2541

เมื่อจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นฎีกาไม่เกิน 200,000 บาท จึงต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 248 วรรคหนึ่ง ศาลฎีการับวินิจฉัยฎีกาของโจทก์ได้แต่เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมาย สำหรับข้อเท็จจริงนั้นศาลฎีกาจำต้องถือตามที่ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยมาแล้วจากพยานหลักฐานในสำนวนตามมาตรา 238 ประกอบมาตรา 247 ปัญหาที่ว่าราคาที่ดินพิพาทซึ่งโจทก์โอนให้แก่จำเลยแทนการชำระหนี้มีราคาเท่ากับราคาในท้องตลาดขณะที่โอนแทนการชำระหนี้ จึงมิใช่ประเด็นพิพาทแห่งคดีคู่ความจึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาในประเด็นนี้แต่อย่างใด

ศาลอุทธรณ์ภาค 1 ฟังข้อเท็จจริงว่า โจทก์กู้เงินจากจำเลย 100,000 บาท กำหนดชำระคืนภายใน 3 เดือน โดยโจทก์นำที่ดินพิพาทมาจดทะเบียนจำนองเป็นประกันตามสัญญากู้และสัญญาจำนองเอกสารหมายเลข 9 และ 14 เมื่อครบกำหนดแล้วโจทก์ไม่ชำระหนี้ ต่อมาโจทก์โอนที่ดินพิพาทให้แก่จำเลย สำหรับประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีที่ว่านิติกรรมโอนที่ดินพิพาทระหว่างโจทก์จำเลยเป็นโมฆะ เนื่องจากโจทก์ไม่มีเจตนาโอนที่ดินเพื่อชำระหนี้แก่จำเลยหรือไม่นั้นศาลอุทธรณ์ภาค 1 วินิจฉัยข้อเท็จจริงโดยฟังว่าขณะทำนิติกรรมจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาท โจทก์รู้และเข้าใจดีว่ายังเป็นหนี้จำเลยตามสัญญากู้และสัญญาจำนองที่ทำกันไว้ โจทก์โอนที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยก็โดยเจตนาชำระหนี้ดังกล่าว มิใช่เรื่องจำเลยหลอกลวงให้โจทก์โอนที่ดินพิพาทให้ชั่วคราวโดยมีข้อตกลงให้โจทก์มาไถ่คืนได้ในภายหลังดังที่โจทก์กล่าวอ้างแต่อย่างใด

ข้อเท็จจริงที่ว่าราคาที่ดินที่โจทก์โอนที่ดินพิพาทชำระหนี้แก่จำเลยเป็นราคาเท่ากับท้องตลาดขณะที่ดินแทนการชำระหนี้อันเป็นเหตุให้นิติกรรมเป็นโมฆะหรือไม่นั้นโจทก์มิได้ตั้งประเด็นนี้ขึ้นกล่าวอ้างไว้ในคำฟ้องจึงไม่ก่อให้เกิดประเด็นข้อพิพาทย่อมไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่คู่ความในการอุทธรณ์ฎีกาแม้โจทก์จะอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค 1 จะวินิจฉัยปัญหานี้ให้แก่โจทก์ก็เป็นการไม่ชอบ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5569/2551

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยขนย้ายทรัพย์สินพร้อมบริวารและส่งมอบทาวน์เฮ้าส์พิพาทคืนให้โจทก์กับให้จำเลยใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์เดือนละ 10,000 บาท นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าออกไปจากทาวน์เฮ้าส์ของโจทก์ เป็นคดีต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาในข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.พ. มาตรา 248 วรรคสอง การวินิจฉัยข้อกฎหมายศาลฎีกาจำต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยจากพยานหลักฐานในสำนวนตาม ป.วิ.พ. มาตรา 238 ประกอบมาตรา 247

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6175 - 6177/2558

คดีนี้โจทก์ทั้งสามต้องห้ามฎีกาในข้อเท็จจริงและผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 5 ไม่รับรองให้ฎีกาในข้อเท็จจริง ในการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายนั้น ศาลฎีกาจำต้องถือตามข้อเท็จจริง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 5 ได้วินิจฉัยจากพยานหลักฐานในสำนวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 238 ประกอบมาตรา 247 ซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค 5 ฟังข้อเท็จจริงมา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2245/2526

คดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยในฐานะทายาทผู้รับมรดกของนายตัน ให้ชำระหนี้เงินกู้และไถ่ถอน จำนอง ซึ่งเป็นหนี้เหนือบุคคลมิใช่คดีที่เกี่ยวด้วยอสังหาริมทรัพย์ หรือเกี่ยวด้วยสิทธิแห่ง สภาพบุคคลหรือสิทธิในครอบครัว เมื่อคดีมีทุนทรัพย์ที่พิพาทไม่เกินสองหมื่นบาทจึงต้อง ห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ปรากฏว่าอุทธรณ์ของจำเลยมีทั้งปัญหาข้อ กฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริง แต่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงแล้วพิพากษา ยกฟ้อง โดยยังมีได้วินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายที่จำเลยอุทธรณ์แต่อย่างใด คำพิพากษาศาล อุทธรณ์จึงไม่ชอบ แต่อย่างไรก็ดี ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายที่จำเลย อุทธรณ์ไปเสียทีเดียว โดยไม่ต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัย ในการวินิจฉัยปัญหา ข้อกฎหมายดังกล่าว ศาลฎีกาจะต้องฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยมาแล้วจาก พยานหลักฐานในสำนวน ซึ่งรับฟังได้ว่า นายตันบิดาจำเลยกู้เงินโจทก์ไป โดยเอาที่ดิน จำนองเป็นประกัน นายตันได้ถึงแก่กรรมไปแล้วโดยยังมีได้ชำระหนี้และไถ่ถอน จำนอง จำเลย เป็นบุตรของนายตัน จึงต้องรับผิดชอบในหนี้ตามฟ้องในฐานะเป็นทายาทโดยธรรมของนายตัน

ฟังข้อเท็จจริงตามศาลชั้นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2415/2516

โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยผู้เช่าให้ออกจากห้องพิพาทซึ่งมีค่าเช่าเดือนละ 80 บาท จำเลยให้การรับว่าได้เช่าห้องพิพาทจากโจทก์จริง แต่ต่อสู้ว่า ห้องพิพาทมิใช่เป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ แต่เป็นของกรมธนารักษ์โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ข้อต่อสู้ของจำเลยเช่นนี้หาใช่ข้อพิพาทด้วยกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ไม่ (อ้างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1619/2506) คดีจึงต้องห้ามอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 224 ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาจำต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยจากพยานหลักฐานในสำนวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 238 และ 247 ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าห้องพิพาทยังเป็นของโจทก์อยู่ ข้อเท็จจริงจึงต้องฟังเป็นยุติตามนั้น แม้ต่อมาภายหลังจะมีคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีเรื่องอื่นวินิจฉัยว่าห้องพิพาทเป็นของกรมธนารักษ์กระทรวงการคลังก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงซึ่งศาลชั้นต้นฟังเป็นยุติแล้วในคดีนี้ได้

๖
๖
ข้อยกเว้น

กรณีไม่ต้องถือข้อเท็จจริงตามศาลชั้นต้น

- * ศาลชั้นต้นวินิจฉัยข้อเท็จจริงนั้นผิดต่อกฎหมาย
- * ศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงมาไม่พอแก่การวินิจฉัยข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2888/2540

คดีนี้โจทก์อุทธรณ์ประเด็นเดียวว่า สัญญากู้ยืมเงินเอกสารหมายเลข จ.1 และ จ.2 รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้หรือไม่เท่านั้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 วินิจฉัยว่า จำเลยให้การรับว่าจำเลยกู้ยืมเงินโจทก์จริงแต่ได้ชำระเงินคืนแล้ว ถือได้ว่าจำเลยยอมรับข้อเท็จจริงตามสัญญากู้ยืมเงินทั้งสองฉบับ จึงไม่ต้องใช้สัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานนั้นเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น เห็นว่า ตามรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้น ลงวันที่ 28 เมษายน 2538 จำเลยให้การว่าได้กู้ยืมเงินโจทก์จริงแต่ได้ชำระคืนให้แก่โจทก์แล้วข้อเท็จจริงจึงฟังได้ตามที่จำเลยให้การว่าจำเลยได้กู้ยืมเงินตามที่โจทก์ฟ้องจริง โจทก์จึงไม่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงดังกล่าวอีกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84(1) การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า หนังสือสัญญากู้ยืมเงิน 2 ฉบับ ที่โจทก์นำมาฟ้องปิดอาคารเสตมปีครบถ้วนแต่ไม่ขีดฆ่า ย่อมถือว่ายังไม่ปิดอาคารเสตมปีบริบูรณ์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 จะใช้สัญญาดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานฟังว่าจำเลยกู้ยืมเงินโจทก์ไม่ได้จึงเป็นการวินิจฉัยข้อเท็จจริงไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติกฎหมายมาตราดังกล่าวโจทก์อุทธรณ์ว่า แม้จะไม่ได้ขีดอาคารเสตมปีสมควรอนุโลมถือว่าโจทก์ปิดอาคารเสตมปีตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 แล้ว จึงเป็นอุทธรณ์เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมาย การวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวศาลอุทธรณ์ภาค 2 ต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยจากพยานหลักฐานในสำนวนแล้วแต่ปรากฏว่าศาลชั้นต้นวินิจฉัยข้อเท็จจริงผิดต่อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์ภาค 2 มีอำนาจฟังข้อเท็จจริงใหม่แทนข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้นแล้วมีคำพิพากษาชี้ขาดตัดสินคดีไปตามนั้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 238 และมาตรา 243(3)(ก) เมื่อศาลชั้นต้นวินิจฉัยข้อเท็จจริงผิดต่อกฎหมายดังวินิจฉัยข้างต้นเช่นนี้ การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 วินิจฉัยข้อเท็จจริงใหม่แทนข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้นจึงชอบแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8487/2551

มีปัญหาข้อกฎหมายต้องวินิจฉัยว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ คดีนี้ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษาให้จำเลยและบริวารออกจากที่ดินพิพาทและให้จำเลยใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์เป็นเงินเดือนละ 500 บาท โจทก์ไม่ฎีกาย่อมถือว่าที่ดินพิพาทอาจให้เช่าได้ในขณะยื่นฟ้องไม่เกินเดือนละ 10,000 บาท ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 248 วรรคสอง ในการวินิจฉัยปัญหาดังกล่าว ศาลฎีกาต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์ภาค 3 ได้วินิจฉัยจากพยานหลักฐานในสำนวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 238 เว้นแต่ปรากฏว่าศาลอุทธรณ์ภาค 3 วินิจฉัยข้อเท็จจริงไม่ถูกต้องตามพยานหลักฐานในสำนวน ข้อเท็จจริงตามฟ้องและทางนำสืบของโจทก์ได้ความว่า ที่ดินพิพาทเป็นที่ดินมือเปล่า จำเลยครอบครองที่ดินพิพาทแทนนางโกสุมาตั้งแต่ปี 2532 จนถึงวันฟ้อง ส่วนโจทก์ซื้อที่ดินพิพาทจากนายโฮมเมื่อปี 2537 โจทก์จึงไม่เคยเข้าครอบครองที่ดินพิพาทเลยและจำเลยก็ได้ครอบครองที่ดินพิพาทแทนโจทก์ ดังนั้น โจทก์จึงไม่มีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1367, 1368 ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 3 วินิจฉัยว่าโจทก์มีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทจึงเป็นการวินิจฉัยฟังข้อเท็จจริงไม่ถูกต้องตามพยานหลักฐานในสำนวน ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยฟังข้อเท็จจริงใหม่ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 238, 243 (3) ประกอบมาตรา 247 การที่จำเลยเบิกความในคดีแพ่งเรื่องอื่นว่า จำเลยเป็นเจ้าของที่ดินพิพาท จึงไม่เป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง และปัญหาเรื่องอำนาจฟ้องเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้จำเลยจะขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 198 ทวิ วรรคหนึ่ง คดีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยฎีกาข้ออื่นของจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 990/2536

จำเลยฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายว่า การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 ฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยได้ครอบครองอาคารพิพาทมาก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 ลงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2515 ใช้บังคับ เป็นการวินิจฉัยข้อเท็จจริงนอกประเด็นที่โจทก์อุทธรณ์นั้น คดีนี้ข้อเท็จจริงฟังยุติตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นว่าอาคารพิพาทได้ปลูกสร้างมานาน 40 ปี แล้ว ก่อนที่บิดาจำเลยจะซื้อและได้ปลูกสร้างรुकล้ำถนนสุริยราชและถนนกรุงศรีนอก ซึ่งเป็นถนนสาธารณะ ต่อมาบิดาจำเลยได้ยกอาคารพิพาทให้จำเลย ซึ่งศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า แม้จะฟังว่าจำเลยเป็นเจ้าของอาคารพิพาทซึ่งรुकล้ำถนนสาธารณะ แต่ฟังไม่ได้ว่าจำเลยเป็นผู้ปลูกสร้างอาคารพิพาทจะถือว่าจำเลยเข้าไปยึดถือครอบครองถนนสาธารณะโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายยังไม่ได้ พิกษากษายกฟ้องด้วยข้อกฎหมาย โจทก์อุทธรณ์ว่า การที่จำเลยเป็นเจ้าของและครอบครองอาคารพิพาทส่วนที่รुकล้ำถนนสาธารณะแม้จะมีใช้เป็นผู้ปลูกสร้างอาคารพิพาท ก็เป็นความผิดตามฟ้องศาลอุทธรณ์ภาค 1 ฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลชั้นต้นฟังยุติมาแล้ววินิจฉัยว่าการที่จำเลยเป็นเจ้าของและครอบครองอาคารพิพาท จำเลยไม่มีสิทธิครอบครองอาคารพิพาทในส่วนที่รुकล้ำถนนสาธารณะซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การกระทำของจำเลยจึงเป็นการฝ่าฝืนประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 9 แต่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 เห็นว่าศาลชั้นต้นยังไม่ระบุดัดว่า จำเลยครอบครองอาคารพิพาทมาก่อนวันที่ 4 มีนาคม 2515 ซึ่งเป็นวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 ใช้บังคับหรือไม่ จึงฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยครอบครองอาคารพิพาทมาก่อนประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวใช้บังคับ เพื่อปรับกับบทกฎหมายตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 108 แล้วพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามฟ้องเห็นว่า คดีที่อุทธรณ์ได้แต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย การนำข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นรับฟังมาจากพยานหลักฐานในสำนวนเพื่อปรับกับบทมาตราที่โจทก์ฟ้องเป็นปัญหาโดยตรงในการวินิจฉัยอุทธรณ์ของโจทก์ เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค 1 เห็นว่า ข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นฟังมายังไม่ชัดเจนพอ ทั้งไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาศาลชั้นต้นในปัญหาข้อกฎหมายที่อ้างเป็นเหตุยกฟ้องโจทก์เช่นนี้ เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค 1 เห็นสมควรก็ย่อมมีอำนาจวินิจฉัยข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นรับฟังมาให้ชัดเจนขึ้นได้ โดยไม่จำเป็นต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นพิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิกษากษามานั้นชอบด้วยกระบวนการและไม่เป็นการนอกประเด็นตามที่โจทก์อุทธรณ์แต่อย่างใด ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6229/2537

จำเลยที่ 1 ให้การว่า จำเลยที่ 1 ได้มอบรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนให้โจทก์แล้ว สัญญาเช่าซื้อระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 เป็นอันเลิกกัน ประเด็นข้อพิพาทที่ศาลอุทธรณ์ต้องวินิจฉัยมีว่าจำเลยที่ 1 ได้บอกเลิกสัญญาเช่าซื้อโดยนำรถยนต์ที่เช่าซื้อไปส่งคืนให้แก่โจทก์แล้วหรือไม่ เพราะถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่จำเลยที่ 1 ให้การต่อสู้ สัญญาเช่าซื้อระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 ย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573 การที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า แม้ข้อเท็จจริงจะรับฟังได้ตามที่จำเลยที่ 1 และที่ 3 นำสืบก็ตาม แต่เมื่อโจทก์และจำเลยที่ 3 ไม่ได้ทำสัญญาเช่าซื้อต่อกันไว้สัญญาเช่าซื้อระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 จึงยังไม่ระงับไปนั้น ถือได้ว่าศาลอุทธรณ์ยังไม่ได้วินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงในประเด็นข้อพิพาทที่คู่ความโต้เถียงกัน คดีนี้มีทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นฎีกาไม่เกินสองแสนบาท ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 248 วรรคหนึ่งจำเลยที่ 1 คงฎีกาได้เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายแต่ในการวินิจฉัยปัญหาเช่นว่านี้ ศาลฎีกาจำต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยจากพยานหลักฐานในสำนวน เมื่อศาลอุทธรณ์ยังมิได้วินิจฉัยข้อเท็จจริงในปัญหาที่ว่า จำเลยที่ 1 ได้บอกเลิกสัญญาเช่าซื้อโดย นำรถยนต์ที่เช่าซื้อไปส่งคืนให้แก่โจทก์และตกลงให้จำเลยที่ 3 เป็นผู้เช่าซื้อแทนหรือไม่แล้ว ศาลฎีกาย่อมมีอาจวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายตามฎีกาของจำเลยที่ 1 ที่ว่าสัญญาเช่าซื้อระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 ระงับไปแล้วได้ เพราะข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์ฟังมาไม่พอแก่การวินิจฉัยข้อกฎหมายดังกล่าว

อำนาจของศาลอุทธรณ์

หลักทั่วไป

- * ต้องพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณาก่อน (มาตรา ๒๓๙)
- * มีอำนาจพิจารณาพิพากษาโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานใหม่ (มาตรา ๒๕๐)
- * พิจารณาพิพากษาเฉพาะประเด็นที่คู่ความอุทธรณ์ เว้นแต่ปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน (มาตรา ๑๔๒, ๒๔๖)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1601/2527

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโดยไม่วินิจฉัยปัญหาที่ว่าคดี
โจทก์ขาดอายุความหรือไม่ เมื่อโจทก์อุทธรณ์ จำเลยมิได้ยก
ปัญหาในเรื่องนี้ตั้งประเด็นไว้ในคำแก้อุทธรณ์จึงถือว่าไม่มี
ประเด็นเรื่องอายุความในชั้นอุทธรณ์ การที่ศาลอุทธรณ์
วินิจฉัยปัญหาเรื่องอายุความจึงเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น
ในชั้นอุทธรณ์ ต้องถือว่าปัญหาเรื่องนี้มิได้เป็นข้อที่ได้ยกขึ้น
ว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลอุทธรณ์ เมื่อจำเลยฎีกาใน
ปัญหาเรื่องนี้ ศาลฎีกาจึงไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 894/2540

ปัญหาตามอุทธรณ์ของโจทก์เพียงว่าโจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ19ต่อปีเพราะกำหนดอัตราดอกเบี้ยมิใช่เบี้ยปรับหรือไม่การที่ศาลอุทธรณ์หยิบยกข้อเท็จจริงขึ้นวินิจฉัยว่าโจทก์ไม่มีสิทธิคิดดอกเบี้ยเกินอัตราร้อยละ15ต่อปีเพราะมิได้นำสืบไว้โดยคู่ความมิได้อุทธรณ์หรือยื่นคำแก้อุทธรณ์ไว้และมีใช้ปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนจึงเป็นการวินิจฉัยคดีที่ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา240และที่ศาลอุทธรณ์มิได้วินิจฉัยว่าการกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามสัญญากู้เงินเอกสารหมายเลข.4เป็นเบี้ยปรับหรือไม่จึงไม่ชอบด้วยบทกฎหมายดังกล่าวข้างต้น เมื่อปรากฏว่าโจทก์ปรับอัตราดอกเบี้ยตามสำเนาประกาศกระทรวงการคลังเอกสารหมายเลข.9ซึ่งตามเอกสารดังกล่าวโจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ19ต่อปีได้และได้ระบุจำนวนดอกเบี้ยไว้ในสัญญากู้เงินโดยแจ้งชัดให้โจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยจากจำเลยในอัตราดังกล่าวการคิดดอกเบี้ยของโจทก์จึงเข้าลักษณะเป็นดอกผลนิตินัยที่โจทก์พึงได้รับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา148วรรคสามกรณีหาใช่เป็นเรื่องที่ลูกหนี้สัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งเป็นเบี้ยปรับเมื่อตนไม่ชำระหนี้หรือไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควรเมื่อลูกหนี้ผิดนัดอันจะถือว่าเป็นเบี้ยปรับซึ่งศาลลดจำนวนลงดังที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5939/2545

ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยโดยถือตามข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นได้
วินิจฉัยมาแล้วจากพยานหลักฐานในสำนวน ศาลอุทธรณ์
มิได้รับฟังข้อเท็จจริงใหม่ การที่ศาลอุทธรณ์ปรับบทบัญญัติ
แห่งกฎหมายว่าข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นรับฟังมานั้นเป็นเรื่อง
สัญญาฝากทรัพย์ จำเลยกระทำผิดสัญญาฝากทรัพย์และ
โจทก์ใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์คืนของตนคืน จึงมิใช่เป็นการ
พิจารณาพิพากษาคดีที่ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่ง มาตรา 240 วรรคหนึ่ง

การทดลองการณด้วยวาจา

คำสั่งคำร้องที่ 558/2516

การฉายภาพลายเซ็นในพินัยกรรมให้ศาลฎีกาดูในวัน
แถลงการณ์ด้วยวาจา ในคดีที่คู่ความพิพาทกันว่า
พินัยกรรมปลอมหรือไม่เท่ากับเป็นการสืบพยานเพิ่มเติม
ไม่ใช่แถลงการณ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4686/2540

เมื่ออุทธรณ์โจทก์ไม่มีประเด็นว่า ว. เป็นตัวแทนจำเลยและเป็นผู้รับเงินไปจากโจทก์ แม้โจทก์จะอ้างประเด็นดังกล่าวไว้ในคำแถลงการณ์ในชั้นอุทธรณ์ แต่คำแถลงการณ์ไม่ใช่คำฟ้อง อุทธรณ์โจทก์จะตั้งประเด็นในชั้นอุทธรณ์ตามคำแถลงการณ์ไม่ได้ ดังนั้น ที่โจทก์ฎีกาว่า ว. เป็นตัวแทนจำเลยและเป็นผู้รับเงินไปจากโจทก์ จำเลยจึงต้องชำระหนี้แก่โจทก์จึงเป็นเรื่องที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลอุทธรณ์ภาค 2 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249 วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

การสืบพยานเพิ่มเติม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 770/2520

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 240(2)
ประกอบด้วยมาตรา 88 วรรคสาม ศาลอุทธรณ์มีอำนาจ
อนุญาตให้คู่ความอ้างพยานเพิ่มเติมในชั้นอุทธรณ์ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 997/2508

ผู้ร้องได้ยื่นระบะพยานอ้างอิงเอกสารไว้แล้ว แต่เรียกมาไม่ได้
คงส่งศาลได้แก่สำเนาเพียงปรากฏว่าจำเลยได้นำต้นฉบับ
เอกสารมาส่งศาลเมื่อคดีขึ้นมาสู่ศาลฎีกาแล้วผู้ร้องจึงขอให้
ศาลฎีกาสั่งให้สืบพยานเกี่ยวกับต้นฉบับเอกสารนั้น ศาลฎีกา
มีอำนาจสั่งรับต้นฉบับเอกสารและสั่งให้ศาลชั้นต้นสืบพยาน
ประกอบเอกสารตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
แพ่ง มาตรา 247 ประกอบด้วยมาตรา 240(2) และ (3) ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6006/2548

การที่ผู้ร้องอ้างเอกสารเพิ่มเติมโดยอ้างว่าเพิ่งค้นพบภายหลังจากที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วจะต้องทำเป็นคำร้องขออนุญาตอ้างพยานหลักฐานเช่นว่านั้นต่อศาลพร้อมกับบัญชีระบุพยานและสำเนาบัญชีระบุพยานดังกล่าว ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 88 วรรคสาม ศาลจึงจะวินิจฉัยได้ว่าสมควรอนุญาตตามคำร้องหรือไม่ แต่คดีนี้ผู้ร้องเพียงอ้างระบุในอุทธรณ์ว่ามีสำเนาสุติบัตร ขอให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาเอกสารดังกล่าวและมีคำพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลชั้นต้น โดยมีได้ยื่นคำร้องขออนุญาตอ้างพยานหลักฐานดังกล่าวและมีได้ยื่นบัญชีระบุพยานพร้อมสำเนา ศาลอุทธรณ์จึงไม่มีอำนาจอนุญาตให้ผู้ร้องอ้างพยานเพิ่มเติมในชั้นอุทธรณ์ได้ ทำให้คดีไม่มีพยานหลักฐานใหม่ ไม่มีเหตุที่จะย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาใหม่ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 240 (2)

ให้ศาลชั้นต้นพิจารณาข้อเท็จจริงบางข้อ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7043/2540

คดีนี้ทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นฎีกาไม่เกินสองแสนบาท จึงต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 248 วรรคหนึ่ง การที่จำเลยฎีกาว่าในการสมัครทำประกันชีวิตรายนี้ เด็กหญิงภัชญาผู้เอาประกันอายุเพียง 4 ปีเศษ การให้ถ้อยคำตอบคำถามต้องทำโดยโจทก์ซึ่งเป็นบิดาผู้แทนโดยชอบธรรม ถือเสมือนเด็กหญิงภัชญาเป็นผู้ให้ถ้อยคำด้วยตนเองเมื่อเป็นเท็จทำให้สัญญาประกันชีวิตเป็นโมฆียะนั้น ศาลฎีกาเห็นว่า เฉพาะส่วนแรกที่ว่า การให้ถ้อยคำของโจทก์ในฐานะเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิงภัชญา ถือเสมือนเด็กหญิงภัชญาเป็นผู้ให้ถ้อยคำด้วยตนเองนั้นเป็นปัญหาข้อกฎหมาย เพราะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1570 คำบอกกล่าวที่ผู้ใช้อำนาจปกครองแจ้งไปหรือรับแจ้งมา ให้ถือว่าเป็นคำบอกกล่าวที่บุตรได้แจ้งไปหรือรับแจ้งมา การแจ้งของโจทก์จึงเป็นการแจ้งแทนบุตรผู้เยาว์แล้ว ส่วนการแจ้งจะเป็นเท็จอันจะทำให้สัญญาประกันชีวิตตกเป็นโมฆียะหรือไม่ และจำเลยได้บอกกล่าวโดยชอบแล้วหรือไม่นั้นเป็นปัญหาข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในประเด็นแห่งคดี ซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค 3 ยังไม่ได้วินิจฉัยตามที่โจทก์ได้อุทธรณ์ไว้ ดังนั้น จึงเป็นการไม่ชอบ ศาลฎีกาเห็นสมควรยื่นสำนวนให้ศาลอุทธรณ์ภาค 3 วินิจฉัยข้อเท็จจริงดังกล่าวและพิพากษาใหม่ตามรูปความ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 247 ประกอบมาตรา 240(3)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5441/2545

ศาลอุทธรณ์จะยกฟ้องสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นวินิจฉัยและพิพากษาในประเด็นที่ศาลชั้นต้นยังไม่ได้วินิจฉัยหรือไม่ เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ที่จะใช้ดุลพินิจกระทำได้เมื่อปรากฏว่าทั้งโจทก์และจำเลยต่างนำพยานหลักฐานของตนเข้าสืบจนเสร็จสิ้นกระแสความแล้ว เพื่อความรวดเร็วในการพิจารณาพิพากษาคดี ศาลอุทธรณ์จะใช้ดุลพินิจวินิจฉัยประเด็นที่ศาลชั้นต้นยังไม่ได้วินิจฉัยเสียให้เสร็จสิ้นโดยไม่ยกฟ้องสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาใหม่ได้

คดีก่อนโจทก์ฟ้องอ้างว่าได้กรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทมาโดยการครอบครองปรปักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382 อันมีลักษณะเป็นการแย่งกรรมสิทธิ์ คดียังไม่ถึงที่สุด โจทก์กลับมาฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ได้ สิทธิครอบครองที่ดินพิพาทแปลงเดียวกันมาจากการซื้อขายโดยสละและส่งมอบการครอบครองที่ดินพิพาทให้และตกลงจะแบ่งแยกให้ภายหลัง ประเด็นข้อพิพาทคดีทั้งสองจึงแตกต่างกันฟ้องโจทก์คดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้อนกับคดีก่อน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5679/2553

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโดยวินิจฉัยแต่เพียงเรื่องอำนาจฟ้อง โดยไม่ได้วินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทข้ออื่นๆ รวมถึงประเด็นข้อพิพาทในเรื่องรถยนต์พิพาทสูญหายหรือไม่ แต่เมื่อโจทก์อุทธรณ์ในปัญหาเรื่องอำนาจฟ้องแล้ว จำเลยได้ทำคำแก้อุทธรณ์โดยตั้งประเด็นไว้ด้วยว่ารถยนต์พิพาทไม่ได้สูญหาย เมื่อปรากฏว่าประเด็นข้อพิพาทในชั้นอุทธรณ์ซึ่งเกิดจากคำแก้อุทธรณ์ของจำเลยมีเรื่องรถยนต์พิพาทสูญหายหรือไม่อยู่ด้วย ดังนั้น การที่ศาลอุทธรณ์หยิบยกปัญหาดังกล่าวขึ้นวินิจฉัยจึงเป็นการวินิจฉัยตามประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีโดยชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 237 และ 240

การชี้ขาดตัดสินคดีของศาลอุทธรณ์

มาตรา 242

1. ถ้าอุทธรณ์ต้องห้าม ให้ยกอุทธรณ์ (ต้องเป็นกรณีที่ยกอุทธรณ์ทั้งหมด)
2. ถ้าคำพิพากษาศาลชั้นต้นถูกต้อง ให้พิพากษายืน
3. ถ้าคำพิพากษาศาลชั้นต้นไม่ถูกต้อง ให้พิพากษากลับ
4. ถ้าคำพิพากษาศาลชั้นต้นถูกบางส่วนผิดบางส่วน ให้พิพากษาแก้

กรณีที่ 1 ยกอุทธรณ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 614/2551

จำเลยยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์โดยมิได้นำเงินมาชำระตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือหาประกันให้ไว้ตามป.วิ.พ. มาตรา 234 ศาลชั้นต้นส่งศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณา ดังนั้น เมื่อมีการอุทธรณ์ไม่ว่าจะเป็นการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นไปยังศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ย่อมมีอำนาจที่จะตรวจสำนวนและถ้าเห็นว่าอุทธรณ์นั้นต้องห้ามตามกฎหมาย ศาลอุทธรณ์ก็มีอำนาจยกอุทธรณ์นั้นเสียได้โดยไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นแห่งอุทธรณ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 242 (1)

กรณีที่ 2 พิพากษายืน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 959/2552

ศาลชั้นต้นพิจารณาเนื้อหาของคำร้องให้เพิกถอนกระบวนการพิจารณาผิดระเบียบของผู้ร้อง แล้วมีคำสั่งว่า จำเลยที่ 2 มีชื่อเป็นเจ้าของที่ดินทรัพย์สินที่ถูกยึดจึงไม่ใช่ของผู้ร้อง คดีของผู้ร้องจึงไม่มีมูล ไม่มีเหตุเพิกถอนคำสั่งเดิม ให้ยกคำร้อง เป็นการพิจารณาสั่งตามเนื้อหาของคำร้อง แต่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 วินิจฉัยว่า คำร้องของผู้ร้องยื่นเกินกำหนดระยะเวลาตาม ป.วิ.พ. มาตรา 27 วรรคสอง อันเป็นกรณีที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 เห็นฟ้องด้วยในผลแห่งคำสั่งของศาลชั้นต้นที่ให้ยกคำร้องของผู้ร้อง ซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค 1 จะต้องพิพากษายืน แต่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 กลับพิพากษายกอุทธรณ์ของผู้ร้อง จึงเป็นการพิพากษาโดยมิชอบ ศาลฎีกาแก้ไขให้ถูกต้อง

กรณีศึกษาที่ ๓ พืพพพพพพพพพ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1190/2560

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้เงิน 9,683,686,389.76 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงิน 6,039,893,254 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จให้แก่โจทก์ในฐานะหุ้นส่วนกิจการร่วมค้าบีบีซีดี และในนามของกิจการร่วมค้าบีบีซีดี และให้จำเลยส่งมอบดอกผลอันเกิดจากทางด่วนสายบางนา - บางพลี - บางปะกง คือ ค่าผ่านทางซึ่งจำเลยเรียกเก็บจากผู้ใช้ทางด่วนสายบางนา - บางพลี - บางปะกง นับตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2550 เป็นต้นไปจนกว่าจำเลยจะชดใช้เงินพร้อมดอกเบี้ยดังกล่าวข้างต้นให้แก่โจทก์ในฐานะหุ้นส่วนกิจการร่วมค้าบีบีซีดี และในนามกิจการร่วมค้าบีบีซีดีเสร็จสิ้น

จำเลยให้การขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงิน 5,000,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2550 เป็นต้นไปจนกว่าจำเลยจะชำระหนี้ให้โจทก์เสร็จสิ้น กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 300,000 บาท เฉพาะค่าขึ้นศาลให้จำเลยใช้แทนตามจำนวนทุนทรัพย์ที่โจทก์ชนะคดี คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

โจทก์และจำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ ให้ยกฟ้องโจทก์ ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1113/2560

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระเงิน 3,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี จากต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ

จำเลยให้การขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ

โจทก์ทั้งสองอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษากลับให้จำเลยชำระเงิน 3,000,000 บาท ให้แก่โจทก์ทั้งสองพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้อง (15 มกราคม 2558) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ทั้งสอง ให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลแทนโจทก์ทั้งสอง โดยกำหนดค่าทนายความรวม 9,000 บาท

กรณีที่ ๔ พิพากษาแก้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2006/2526

ศาลชั้นต้นรับฟ้องของโจทก์ไว้แล้วเห็นว่าเป็นฟ้องซ้ำจึงเพิกถอนคำสั่งเดิมที่ให้รับฟ้องเป็นไม่รับฟ้อง และให้จำหน่ายคดีจากสารบบความ เมื่อโจทก์อุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำฟ้องของโจทก์ต้องห้ามตามกฎหมายแต่ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้จำหน่ายคดียังไม่เป็นการถูกต้อง ศาลอุทธรณ์ก็พิพากษาแก้เป็นว่าให้ยกฟ้องโจทก์ได้

ในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความในคดีก่อน โจทก์จำเลยได้ตกลงกันถึงเขตที่ดินราชพัสดุที่ โจทก์จำเลยเช่าและเรื่องหลังคาเรือนจำเลยว่าไม่รุกล้ำเข้าไปในส่วนที่โจทก์เช่าคำพิพากษาศาลฎีกาตาม สัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าวยอมผูกพันโจทก์จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง มาตรา 145 โจทก์จะกล่าวอ้างในคดีนี้ดีกว่าจำเลยทำหลังคารุกล้ำเข้าไปในที่ดินราชพัสดุที่ โจทก์เช่า ซึ่งเป็นการกระทำก่อนมีการฟ้องคดีก่อนยอมเป็นการรื้อรื้อฟ้องกันอีกในประเด็นที่ได้ วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน จึงเป็นฟ้องซ้ำต้องห้ามตามมาตรา 148

เมื่อโจทก์ยื่นคำฟ้องแล้ว ไม่ว่าศาลจะสั่งคำฟ้องประการใดจำเลยยอมเป็นคู่ความ และในกรณีที่โจทก์ อุทธรณ์คำสั่งแม้จำเลยจะไม่อุทธรณ์ จำเลยก็มีสิทธิแก้อุทธรณ์ได้มิใช่เป็นเรื่องระหว่างศาลกับโจทก์ เท่านั้น ศาลอุทธรณ์มีอำนาจสั่งให้โจทก์ใช้ค่าทนายความแทนจำเลยได้

การย่อนสำนวนตามมาตรา ๒๕๓

หลักการ

- * เป็นดุลพินิจของศาลอุทธรณ์
- * คู่ความไม่จำเป็นต้องมีคำขอตามมาตรานี้
- * ย้อนสำนวนกลับไปศาลชั้นต้นพิจารณาหรือพิพากษาใหม่
- * เหตุที่จะทำให้ย้อนสำนวนกลับไปศาลชั้นต้นอีกครั้งมี ๓ กรณี

กรณีที่ ๑

เมื่อคดีปรากฏเหตุที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่ง และศาลอุทธรณ์เห็นว่า มีเหตุอันสมควร เช่น พิจารณาไม่ครบถ้วนตามประเด็นข้อพิพาท ผู้พิพากษาลงชื่อไม่ครบองค์คณะ พิจารณาคดีส่วนแพ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2596/2544

ศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยประพฤติเนรคุณต่อโจทก์ ศาลชั้นต้นยอมพิพากษาให้เพิกถอนการให้ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 แต่โจทก์มิได้ยกที่ดินให้จำเลยทั้งแปลงดังที่ศาลชั้นต้นพิพากษาคดีจึงยังมีประเด็นว่า โจทก์ยกที่ดินให้จำเลยเนื้อที่เท่าใดซึ่งศาลชั้นต้นยังไม่ได้วินิจฉัยอันเป็นการมิได้ตัดสินตามข้อหาทุกข้อตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 142 วรรคหนึ่ง ศาลอุทธรณ์มีอำนาจที่จะยกคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้วส่งสำนวนคืนไปให้พิพากษาใหม่ตามมาตรา 243(1)อำนาจนี้เป็นดุลพินิจของศาลอุทธรณ์ หากศาลอุทธรณ์เห็นว่าข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในสำนวนเพียงพอที่จะวินิจฉัยคดีได้โดยไม่ต้องย้อนสำนวน ศาลอุทธรณ์ก็สามารถวินิจฉัยคดีไปได้โดยไม่ต้องย้อนสำนวน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7016/2550

ใบตอบรับการสมัครสินเชื่อเงินสดคิกแคชพร้อมสัญญาให้สินเชื่อเงินสดระบุข้อความว่า จำเลยขอรับบริการสินเชื่อเงินสดคิกแคชในวงเงิน 500,000 บาท ในอัตราค่าธรรมเนียมการใช้วงเงินร้อยละ 1.15 ต่อเดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือนเฉพาะเดือนแรกเท่านั้น ค่าธรรมเนียมจัดการเงินกู้ร้อยละ 0.5 ของยอดเงินกู้และจำเลยได้ลงลายมือชื่อผู้กู้ไว้เป็นสำคัญ โดยไม่มีลายมือชื่อของโจทก์อยู่ด้วย เอกสารดังกล่าวจึงเป็นเพียงหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือตามความใน ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรคหนึ่ง เท่านั้น มิใช่หนังสือสัญญากู้ยืมเงิน แม้เอกสารดังกล่าวจะมีข้อความว่าเป็นสัญญาให้สินเชื่อเงินสดระหว่างโจทก์กับจำเลย เอกสารดังกล่าวก็มีใช้ตราสารที่ต้องเสียอากรโดยปิดแสตมป์บริบูรณ์ตามอัตราที่กำหนดในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ตามความมุ่งหมายแห่ง ป.รัชฎากร มาตรา 103, 104 และ 118 ดังนั้น เอกสารดังกล่าวที่ไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์จึงรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้ได้

ศาลชั้นต้นยังไม่ได้วินิจฉัยว่าจำเลยต้องรับผิดชอบตามเอกสารดังกล่าวต่อโจทก์หรือไม่ และเป็นปัญหาข้อเท็จจริงมิใช่ข้อกฎหมายที่ขึ้นมาสู่การวินิจฉัยของศาลฎีกาโดยตรง ศาลฎีกาไม่อาจวินิจฉัยได้ จึงจำเป็นต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นวินิจฉัยปัญหาในคดีให้สิ้นกระแสความแล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดีตาม ป.วิ.พ. มาตรา 243 (1) (2) ประกอบมาตรา 24

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1471/2558

เมื่อตามคำให้การจำเลยมีประเด็นเรื่องการครอบครองทรัพย์สิน การที่ศาลล่างทั้งสองมีคำพิพากษาว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์แต่มิได้วินิจฉัยประเด็นว่าจำเลยครอบครองโดยทรัพย์สินหรือไม่ จึงเป็นกรณีที่ศาลล่างทั้งสองไม่ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่ง และปัญหานี้เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบ แม้โจทก์ไม่ฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ และแม้คู่ความจะสืบพยานจนเสร็จสิ้นเพียงพอที่ศาลฎีกาจะวินิจฉัยข้อเท็จจริงไปเสียเองได้ก็ตาม แต่เพื่อให้คดีเป็นไปตามลำดับชั้นศาล ทั้งผลการวินิจฉัยคดีอาจมีกรณีจำกัดสิทธิฎีกาของคู่ความ ศาลฎีกาเห็นควรยกอนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นวินิจฉัย และมีคำพิพากษาใหม่ตามรูปคดีตามมาตรา ๑๔๒(๕) และ ๒๔๓(๑)(๓) ประกอบมาตรา ๒๔๖, ๒๔๗

กรณีที่ ๒

เมื่อคดีปรากฏเหตุที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการพิจารณาหรือมีเหตุที่ศาลได้ปฏิเสธไม่สืบพยานตามที่ผู้อุทธรณ์ร้องขอ และศาลอุทธรณ์เห็นว่าเหตุอันสมควร เช่น กรณีคู่ความมรณะแล้วไม่ได้ดำเนินการหาคู่ความแทนความสามารถของคู่ความบกพร่อง การส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องไม่ชอบ เป็นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3790 - 3792/2540

แม้คำสั่งที่ศาลชั้นต้นให้งดสืบพยานโจทก์จำเลยจะเป็นคำสั่งที่ชอบ แต่เป็นคำสั่งที่ชอบเฉพาะประเด็นที่ว่าโจทก์ในฐานะคู่ความจะอุทธรณ์ในเรื่องขอสืบพยานใหม่ไม่ได้มิได้หมายความว่าห้ามศาลสูงมิให้ยื่นสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นทำการสืบพยานใหม่ให้ได้ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญแห่งคดีจนสิ้นกระแสความและพิพากษาใหม่ได้ ซึ่งอำนาจของศาลอุทธรณ์ภาค 3 ในอันที่จะยกคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้วยื่นสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นพิจารณาและพิพากษาใหม่นั้นมีอยู่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 243 เมื่อคดีนี้ฟ้องโจทก์ไม่เคลือบคลุมทั้งมีข้อเท็จจริงที่ยังโต้เถียงกันอยู่โจทก์จึงมีสิทธิที่จะสืบพยานต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6930/2551

ศาลชั้นต้นเห็นว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เพราะจำเลยมิใช่ทายาทของผู้ตาย แล้วพิพากษายกฟ้องโจทก์ในประเด็นเกี่ยวกับอำนาจฟ้อง โดยมีได้วินิจฉัยในประเด็นข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาของโจทก์ เมื่อศาลอุทธรณ์เห็นว่าโจทก์มีอำนาจฟ้องและคดีมีประเด็นอื่น จำต้องให้ศาลชั้นต้นวินิจฉัยความรับผิดชอบระหว่างโจทก์จำเลยต่อไป ตามรูปคดี จึงชอบที่ศาลอุทธรณ์จะพิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้วให้ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วมีคำพิพากษาในประเด็นข้ออื่นดังกล่าวต่อไปตามรูปคดี ตามป.วิ.พ. มาตรา 243 (2)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 195/2550

โจทก์ขอฟ้องคดีอย่างคนอนาถาโดยอ้างว่ากรมสรรพากรจำเลยยึดและอายัดทรัพย์สินทั้งหมดของโจทก์ทำให้โจทก์ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ ทั้งไม่มีทรัพย์สินอื่นใดอีกที่จะนำมาขายหรือเป็นหลักประกันเพื่อขอกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่น ทำให้ไม่มีเงินที่จะนำมาชำระค่าธรรมเนียมศาลได้ ซึ่งหากข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่โจทก์อ้างแม้ทรัพย์สินจำนวนมากดังกล่าวยังเป็นของโจทก์ แต่โจทก์ก็ไม่สามารถขายหรือนำไปเป็นหลักประกันเพื่อหาเงินมาเป็นค่าธรรมเนียมศาลจำนวนสูงอันอาจจะถือได้ว่าโจทก์เป็นคนยากจน การที่ศาลภาคีอากรกลางงดการไต่สวนแล้วมีคำสั่งยกคำร้อง จึงเป็นการวินิจฉัยโดยยังไม่ได้ฟังข้อเท็จจริงให้ครบถ้วนเสียก่อน ถือว่าไม่ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการพิจารณาตาม ป.วิ.พ. มาตรา 243 (2) ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลภาคีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาคีอากร พ.ศ.2528 มาตรา 29 ศาลฎีกาย้อนสำนวนไปให้ทำการไต่สวนคำร้องต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6539/2542

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 21(2) และ (4) มิได้บัญญัติว่า คำขออันใดจะทำได้แต่ฝ่ายเดียวห้ามมิให้ศาลทำคำสั่งในเรื่องนั้น ๆ โดยมีให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือคู่ความอื่นมีโอกาสคัดค้านก่อน และถ้าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มิได้บัญญัติไว้ว่าศาลต้องออกคำสั่งอนุญาตตามคำขอที่ได้เสนอต่อศาลนั้นโดยไม่ต้องทำการไต่สวนแล้ว ก็ให้ศาลมีอำนาจทำการไต่สวนได้ตามที่เห็นสมควรก่อนมีคำสั่งตามคำขอนั้น เมื่อตามคำร้องของทนายผู้ร้องยังไม่ได้ความแน่ชัดว่าผู้ร้องถึงแก่ความตายจริงหรือไม่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์จะต้องมีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นไต่สวนคำร้องของทนายผู้ร้องเสียก่อนแล้วส่งมายังศาลอุทธรณ์เพื่อดำเนินการต่อไปการที่ศาลอุทธรณ์ไม่ได้สั่งให้ศาลชั้นต้นทำการไต่สวนคำร้องของทนายผู้ร้องจึงไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 247 ประกอบ 243

กรณีที่ ๓

ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์จำต้องถือตามข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้น ถ้าปรากฏว่า

1. การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยข้อเท็จจริงนั้นผิดต่อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์อาจฟังข้อเท็จจริงใหม่แทนข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้น
2. ข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นฟังมาไม่พอแก่การวินิจฉัยข้อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์อาจทำคำสั่งให้ยกคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นนั้นเสีย แล้วกำหนดให้ศาลชั้นต้นซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาคณะเดิม หรือผู้พิพากษาอื่น หรือศาลชั้นต้นอื่นใด ตามที่ศาลอุทธรณ์เห็นสมควร พิจารณาคดีนั้นใหม่ทั้งหมดหรือบางส่วน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2888/2540

คดีนี้โจทก์อุทธรณ์ประเด็นเดียวว่า สัญญากู้ยืมเงินเอกสารหมายเลข จ.1 และ จ.2 รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้หรือไม่เท่านั้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 วินิจฉัยว่า จำเลยให้การรับว่าจำเลยกู้ยืมเงินโจทก์จริงแต่ได้ชำระเงินคืนแล้ว ถือได้ว่าจำเลยยอมรับข้อเท็จจริงตามสัญญากู้ยืมเงินทั้งสองฉบับ จึงไม่ต้องใช้สัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานนั้นเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น เห็นว่า ตามรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้น ลงวันที่ 28 เมษายน 2538 จำเลยให้การว่า ได้กู้ยืมเงินโจทก์จริงแต่ได้ชำระคืนให้แก่โจทก์แล้วข้อเท็จจริงจึงฟังได้ตามที่จำเลยให้การว่า จำเลยได้กู้ยืมเงินตามที่โจทก์ฟ้องจริง โจทก์จึงไม่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงดังกล่าวอีกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84(1) การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า หนังสือสัญญากู้ยืมเงิน 2 ฉบับ ที่โจทก์นำมาฟ้องปิดอาคารเสตมปีครบถ้วนแต่ไม่ขีดฆ่า ย่อมถือว่ายังไม่ปิดอาคารเสตมปีบริบูรณ์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 จะใช้สัญญาดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานฟังว่าจำเลยกู้ยืมเงินโจทก์ไม่ได้จึงเป็นการวินิจฉัยข้อเท็จจริงไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติกฎหมายมาตราดังกล่าวโจทก์อุทธรณ์ว่า แม้จะไม่ได้ขีดอาคารเสตมปีสมควรอนุโลมถือว่าโจทก์ปิดอาคารเสตมปีตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 แล้ว จึงเป็นอุทธรณ์เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมาย การวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวศาลอุทธรณ์ภาค 2 ต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยจากพยานหลักฐานในสำนวนแล้วแต่ปรากฏว่าศาลชั้นต้นวินิจฉัยข้อเท็จจริงผิดต่อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์ภาค 2 มีอำนาจฟังข้อเท็จจริงใหม่แทนข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้นแล้วมีคำพิพากษาชี้ขาดตัดสินคดีไปตามนั้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 238 และมาตรา 243(3)(ก)เมื่อศาลชั้นต้นวินิจฉัยข้อเท็จจริงผิดต่อกฎหมายดังกล่าววินิจฉัยข้างต้นเช่นนี้ การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 วินิจฉัยข้อเท็จจริงใหม่แทนข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้นจึงชอบแล้ว

การอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

มาตรา ๒๔๔

- * ศาลอุทธรณ์อ่านคำพิพากษาเอง
- * ศาลชั้นต้นอ่าน
  - * กำหนดวันนัดอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์
  - * ส่งหมายนัดให้คู่ความทุกฝ่าย

ผลของคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

มาตรา ๒๔๕

- * มีผลผูกพันคู่ความชั้นอุทธรณ์
- * เว้นแต่
  1. ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่งที่อุทธรณ์นั้นเกี่ยวข้องด้วยการชำระหนี้อันไม่อาจแบ่งแยกได้
  2. ถ้าได้มีการอนุญาตให้ผู้ร้องสอดเข้ามาในคดีแทนคู่ความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6246/2540

โจทก์ฟ้องโดยเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อจำเลยทั้งสามซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 880 วรรคหนึ่งสิทธิของโจทก์ผู้รับประกันภัยจึงมีเท่ากับสิทธิของผู้เอาประกันที่มีอยู่โดยมูลหนี้ต่อจำเลยทั้งสาม ตามมาตรา 226 วรรคหนึ่ง ฉะนั้นเมื่อผู้เอาประกันภัยต้องฟ้องจำเลยทั้งสามภายในกำหนด 1 ปี ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 วรรคหนึ่ง โจทก์ก็ต้องฟ้องจำเลยทั้งสามภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวด้วย โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสามร่วมกันรับผิดชอบในมูลค่าความแห่งคดีอันเป็นการชำระหนี้ซึ่งแบ่งแยกจากกันมิได้แม้จำเลยที่ 1 จะมีได้ยกอายุความขึ้นต่อสู้ แต่จำเลยที่ 2 และที่ 3 ผู้เป็นคู่ความร่วมกันได้ให้การต่อสู้ในเรื่องนี้ไว้การดำเนินกระบวนการซึ่งได้ทำโดยจำเลยที่ 2 และที่ 3 ถือว่าได้ทำโดยจำเลยที่ 1 ด้วย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 59(1) และแม้จำเลยที่ 1 และที่ 2 มิได้อุทธรณ์ แต่เมื่อคดีของโจทก์ขาดอายุความศาลฎีกาย่อมมีอำนาจพิพากษาให้มีผลถึงจำเลยที่ 1 และที่ 2 ได้ด้วย ตามมาตรา 245(1), 247

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4209/2543

คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลย คงให้แต่จำเลยร่วมรับผิดชอบโจทก์ไม่อุทธรณ์ คดีสำหรับจำเลยจึงยุติไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยรับผิดชอบต่อโจทก์ร่วมกับจำเลยร่วม จึงขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142, 243, 245 ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยรับผิดชอบโดยอ้างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 245(1) นั้น เห็นว่าบทบัญญัติมาตราดังกล่าวใช้เฉพาะกรณีที่เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายที่มีได้อุทธรณ์เท่านั้น คำพิพากษาศาลอุทธรณ์จึงไม่ชอบ การที่จำเลยจะต้องรับผิดชอบต่อจำเลยร่วมหรือไม่ อย่างไร เป็นเรื่องที่จะต้องไปว่ากล่าวกันเป็นคดีต่างหาก ปัญหานี้แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นมา แต่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3735/2545

ศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่า โจทก์ไม่มีสิทธิครอบครองในที่ดินพิพาท และไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งหก เมื่อตามคำฟ้องของโจทก์อ้างว่า จำเลยทั้งหกร่วมกันบุกรุกที่ดินพิพาทโดยมิได้แบ่งแยกเนื้อที่ดินที่ จำเลยแต่ละคนบุกรุก ศาลฎีกาจึงพิพากษาให้มีผลถึงจำเลยที่ 5 ซึ่ง มิได้ฎีกาด้วยได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 247 ประกอบมาตรา 245(1)

มาตรา ๒๕๕/๑

- * คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด
- * เว้นแต่คู่ความได้รับอนุญาตให้ฎีกา

พสบ.แก้ไขเพิ่มเติม ปวพ. (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๕๘

- * การขออนุญาตรักษาเริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- * คดีที่ฟ้องก่อนวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ใช้หลักการเดิม คือ พิจารณาข้อจำกัดการรักษาในปัญหาข้อเท็จจริง